

KOLONIE LEPELAARS IN HET SOMBEEKSE ZWIN TE WAASMUNSTER

Ten zuiden van Waasmunster-Sombeke en Temse-Elversele werd, in uitvoering van het Sigmaplan, het Groot en Klein Broek al omringd door een nieuwe dijk met ontdubbelde paden. Op de dijken ligt een halfverhard pad voor wandelaars en trage fietsers en daarnaast een geasfalteerde weg voor de snelle fietsers. Het zuidwestelijk deel van het Groot Broek is het afzonderlijk omdijkte Meulendijkbroek dat gelegen is naast een vroegere spoorwegbedding.

Sinds 2018 zorgt De Vlaamse Waterweg daar in nauwe samenwerking met de natuurvereniging vzw Durme voor het overgangsbeheer via een gecontroleerd opengezette sluis. Op het ritme van de getijden vormde zich hier een waterpartij met dagelijks licht wisselend peil, opvallende rietveldjes en zich langzaam vormende zandbanken. Volledig passend voor dergelijk open biotoop heeft De Vlaamse Waterweg hier al eerder populieren en struiken verwijderd en twee afsluithekken geplaatst, om versturende betreding te voorkomen.

Daardoor werd het hier een paradijs voor de watervogels, dat nu terecht "Het Sombeekse Zwin" wordt genoemd. Tijdens de voorbije maanden noteerden natuurliefhebbers hier opvallende maximum aantallen watervogels, onder meer 116 bergeenden, 142 kraakeenden, 108 wintertalingen, 36 kuifeenden, 12 kemphanen,, 26 tureluurs, 11 bosruiters, 35 groenpootruiters, 10 zwarte ruiters en 25 kluten. Daarnaast ook bijzonder zeldzame watervogels zoals de zomertaling, steltkluut, purperreiger, kleine en grote zilverreiger, woudaap en kwak. Maar de grootste verrassing brachten de lepelaars. Dit zijn witte reigers met een opvallende brede platte lepelvormige snavel. In het meest rustig gelegen rietveldje bouwden ze een broedkolonie met tien nesten. In deze periode zijn de pas uitgevlogen jongen mooi te zien vanaf de plek waar vzw Durme een gratis te gebruiken vaste kijker plaatste, op het eind van de vroe-

gere spoorwegdijk. Het Sombeekse Zwin werd zo de derde broedplaats met meerdere koppels lepelaars in Vlaanderen. De andere liggen in een natuurzone van de Waaslandhaven en in de Blankaart nabij Diksmuide. Het totaal aantal broedparen in Vlaanderen werd de laatste jaren geschat op slechts 23-40.

Tussen half juli en half augustus is het uitzicht hier extra aantrekkelijk door de opvallende purperen veldjes met bloemende kattestaarten. Het kleurrijke waterlandschap met zijn opvallende watervogels biedt een natuurbeleving die nog nooit in Waasmunster werd aangeboden. Het kreeg ook al hoge waardering van het publiek, want dagelijks komen er fotografen en bezoekers uit alle hoeken van Vlaanderen hier genieten van de topnatuur.

Bij de uitstippeling van het overgangsbeheer waren binnen vzw Durme wel wat natuurdoelen gesteld, maar het nu al bekomen natuurresultaat overtreft alle verwachtingen. Het gaat ook in die richting in het Klein Broek dat ook al enkele maanden onder invloed van wisselend getij is gebracht.

Deze tijdelijke inrichtingen bieden slechts een klein voorproefje van wat over enkele jaren het Groot en Klein Broek zullen worden na het doorgraven van de dijk van de Durme. Dan zal dergelijk natuurparadijs zich hier over een veel grotere oppervlakte kunnen vormen onder invloed van de getijden.

Lepelaars

foto: Patrick De Smedt

**JAARLIJKSE TELLING VAN
ZELDZAME WILDE ORCHIDEEËN
OP RESERVAATPERCELEN
VAN VZW DURME**

Juni is de maand dat de meeste orchideeën in Vlaanderen bloeien. Het is dan ook de periode dat de orchideeënpopulaties die aanwezig zijn op reservaatpercelen van vzw Durme worden gemonitord. Voor zeldzame orchideeënsorten worden alle bloeiende exemplaren zelfs jaarlijks individueel geteld.

Een heus karwei, maar nuttig om de populatiedynamiek van deze botanische pareltjes nauwgezet te kunnen opvolgen doorheen de jaren. En gelukkig blijven onze zeldzame en beschermde orchideeënsorten, mede dankzij het zorgvuldig uitgevoerde natuurbeheer, jaar na jaar in aantal toenemen en daar zijn we best fier op.

De eerste zeldzame orchideeën die in onze reservaten werden aangetroffen, betroffen de typisch in vochtige graslanden voorkomende rietorchis (*Dactylorhiza praetermissa*) en gevlekte orchis (*Dactylorhiza maculata*). Ondertussen telt onze populatie rietorchis 1.200 exemplaren, terwijl er van de gevlekte orchis 230 exemplaren werden geteld. Dit zijn indrukwekkende cijfers als je weet dat we nauwelijks 10 jaar geleden slechts drie rietorchissen en enkele gevlekte orchissen op onze reservaatpercelen mochten verwelkomen.

De meeste rietorchissen komen voor in het reservaat Buylaers pal in het centrum van Lokeren. In reservaat Groot Molsbroek, Fondatie van Boudelo en Durmemeersen worden ze ondertussen ook aangetroffen en ook daar nemen de aantallen toe. De veeleisende, enkel op voedselarme graslanden groeiende, gevlekte orchis wordt voorlopig enkel in reservaat Durmemeersen aangetroffen.

Dit jaar konden we eveneens voor de eerste maal de superzeldzame orchidee hondskruid (*Anacamptis pyramidalis*) verwelkomen op het spoorwegpad tussen Lokeren en Eksaarde. Vzw Durme beheert een deel van dit spoorwegpad en het verschalende maai-beheer dat vzw Durme er reeds meer dan 20 jaar uitvoert blijkt ook daar zijn botanische vruchten af te werpen. Van deze kalkminnende orchidee werden nog maar vier exemplaren geteld op reservaatpercelen van vzw Durme. Ho-

Bosorchis
foto: Beau De Block

pelijk worden dit binnenkort tientallen exemplaren.

Ook in het reservaat de Eenbes, op de grens Lokeren-Moerbeke, werd er dit voorjaar een primeur waargenomen. Op een schraal stuk aan de bosrand van het reservaat werd door de conservator een bosorchis (*Dactylorhiza fuchssi*) opgemerkt. Het is een soort die moeilijk te onderscheiden valt van de gevlekte orchis en enige determinatieërvaring vereist. Nooit eerder werd deze wilde orchidee waargenomen in de Eenbes. Van de bosorchis waren wel reeds vijf exemplaren aanwezig in de Fondatie van Boudelo wat de teller dus op 6 brengt voor al onze reservaten.

De bosorchis is nog steeds zeldzaam in Vlaanderen maar over het algemeen reageert de soort vrij snel en uitbundig op een aangepast beheer. Zo kunnen in enkele jaren tijd grote populaties ontstaan.

